

TRIBUNA POPORULUI

REDACTIA
STR. AULICH (ADAM)
ABONAMENTUL
Anul I. 10; pe 1/2 an 5; pe 1/4 de an 2.50; pe 1 luna 1.
de Duminecă pe an fl. 2.—
România și străinătate pe an 40 franci.
inscripție nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM).
INSERTIUNILE:
de 1 fir garmond: prima dată 7 cr.; a doua oară 6 cr.; a treia oară 4 cr. și timbru de 30 cr. de fiecare publicațiune. 1898
Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.
Scrisori nefrancate nu se primesc.

Anu II.

Număr de Duminecă

Nr. 2.

Spre țintă!

În numărul nostru trecut am redobândit după „Reichswehr“, ziarul secesios al guvernului din Austria, un articol de o importanță politică deosebită.

Vreme îndelungată guvernele, cel din Viena și cel din Budapesta, mergeau paralel, și se susțineau reciproc în politica internă a Monarhiei. Se credeau atât de tari, încât nu numai desconsiderau orice manipulare de nemulțumire din partea naționalităților, dar cautau să o și sumimeze prin aplicarea forței publice, prin mijloace violente chiar.

Memorandul Românilor prezentat la Viena în 1892 a fost primul și cel mai serios pas făcut pentru a deschide tabloul adevăratelor stări de lucruri în Ungaria și a deschide ochii cerurilor conducătoare ale Monarhiei asupra primejdiei ce amenință ocea și consolidarea ei internă.

Atunci guvernele au ignorat misiunea noastră, ear' presa toată, maghiară și cea germană din Austria, a luat mai mult în zeflemea. Cine să-și bată capul cu chestia națională a Românilor? Cine se îngerează de ei în Europa? Astfel se întreba presa maghiară și alea, bătându-și joc de noi.

Și nu numai presa străină ci chiar și unele ziare naționale românești au continuat până în timpul din urmă una din cele mai detestabile campanii în contra „memorandiștilor“. Ei însă au mers înainte fără prețet, muncă cinstită sevrșind. Și când au puteau fi împedecați în mersul lor, atunci a intervenit forța publică și i-a împărășiat.

Idelile și principiile propoveduite sursă au cuprins tot mai mult teren în masa poporului și astfel, în ciuda tuturor adversarilor noștri politici, chestiunea națională sulevată și pusă la cale prin „memorandiști“ preocupă toate cercurile politice ale Monarhiei, abstracție făcând de interesul ce străinătatea a manifestat și o manifestează continuu pentru dînsa.

„Memorandiștii“ au pus la cale încheierea naționalităților, dând mișcării naționale un caracter mai general. Astfel că în lupta de apărare nu contra Maghiarilor și a politicii de maghiarizare stau la un loc: Românii, Slovaci și Serbii.

Nici odată raporturile dintre na-

ționalitățile nemaghiare din Ungaria n'au fost atât de intime și hotărîrea lor atât de fermă pentru apărarea intereselor comune ca și astăzi.

Anul 1848 a găsit naționalitățile isolate între sine și neorientate asupra intereselor comune. A doua oară însă nu le va găsi astfel.

De aceea guvernul maghiar a înființat în ministerul de interne o secțiune anume pentru naționalități, ca să urmărească toate mișcările lor.

Și pe când cercurile politice maghiare se arată indiferente și chiar intransigente față cu chestiunea naționalităților, pe atunci cercurile vieneze se arată foarte ingrigeate.

Protestul cel mai nou al naționalităților în contra maghiarizării a fost intimpinat cu obicinuitele injurături la adresa lor de către presa maghiară. Nu tot astfel judecă lucrurile presa germană din Austria.

„Reichswehr“ scriind din acest incident, pune întrebarea:

„Maghiarii sunt ei îndreptățiți să-și întindă lațul asupra naționalităților?“

Și apoi zice:

„Maghiarii au o cultură foarte tineră. Drept luând, ei abia de 50 de ani încoaci au o literatură proprie. Prin aceasta nu voim să desconsiderăm însăși națiunea. Din contra ori ce rivnă după cultură trebuie salutată cu bucurie, dar nu se poate, nu-i permis să deducă din aceasta un drept la asuprirea altor națiuni.“

„Toată activitatea, toată politica noastră internă — continuă ziarul vienez — se învîrte în jurul marelui probleme a împreunei viețuiri a naționalităților din monarhie, și a conservării drepturilor și tradițiilor naționale. În Austria cea mai mică naționalitate își află dreptul ei, și numai în Ungaria, în „liberala“ Ungarie să fie cu puțință a desnaționaliza întregi popoare? Nu zace ehiar și în aceasta o pericolitare a imperiului?“

„Popoarele din Ungaria — termină numitul ziar — care pe lângă toată supunerea și credința către Tron și patrie gem azi sub jugul maghiarizării au aparținut cândva Austriei, acelei Austrie, în care frații lor se bucură de perfectă egală îndreptățire. Și acum oare să renunțe ele la naționalitatea lor, care în Austria li-se păstrează chiar pe lângă jertfe aduse de stat? Nu. Aceasta contrazice principiilor celor mai elementare pe care se întemeiază monarhia noastră.“

Am reprodus aceste pasaje, pentru ca publicul să vadă cum judecă stările din Ungaria cei mai de aproape cunoscători și amici ai Maghiarilor. Lucrurile au luat o desvoltare care incontestabil, curînd ori mai târziu ne va duce la țintă: *egala îndreptățire națională!*

Tinerimea română și presa maghiară. Presa maghiară carăși deschide foc contra bravei noastre tinerimi universitare din Budapesta.

Spre a face nouă cruciadă, își va prileji dintr'un articol demn al ziarului „Slovensky Listy“. Confrății noștri slovaci au răspuns adică energic rectorului universității din Budapesta, care întăiu ceruse tinerimei universitare a naționalităților un Memorand, ear' după ce a văzut că i-se va da un Memorand strașnic, a oprit tinerimea să mai facă Memorandul...

„In prost hal ați ajuns, când tremurați în acest chip până și de un răspuns ce v'ar putea da tineretul nostru“, — scrie ziarul aliaților noștri slovaci.

Presă maghiară nu poate suferi lecția, și fiindcă nu are ce să răspundă ziarului slovac, injură tineretul.

Herceg Mihály, rectorul universitar publică și el un răspuns în ziarele ungurești. Ca ori ce Ungur, amenință.

Nu se teme însă nimeni!

Corpcomandantul br. Waldstätten la Viena. Baronul Waldstätten, comandantul corpului 7 de armată din Timișoara, a plecat azi pentru timp de trei săptămâni la Viena. Această călătorie pare a fi în legătură cu împlinirea postului de comandant suprem al armatei, devenit vacant în urma morții baronului Schönfeld.

Tulburările din Praga.

Tulburări în Dietă și incidente pe strade, — acestea sunt rezultatul acțiunii de împăcare a baronului Gautsch. — Deputații cehi, e drept, nu sunt străini de ideea împăcării și în Dietă observă o ținută destul de moderată. Germanii însă, în frunte cu Wolf nu arată nici măcar bunăvoință de împăcare. Nu se mulțumesc numai cu modificarea ordinațiilor de limbă ci pretind retragerea acelor.

Sedința Dietei provinciale dela 18 c. în care avea să se pertracteze asupra propunerii contelui Bouquoy, referitoare la chestiunea limbilor, a fost împedecată și întreruptă prin demonstrațiunile de stradă. Așa se începe pacea în Praga.

Estă câteva amănunte. La începutul ședinței deputatul Scarda adresează în numele Cehilor-tineri locțiitorului Coudenhove următoarea interpelație:

„In ședința de ieri a Dietei provinciale Escelența Voastră ați binevoit a ceti declarațiunea guvernială privitoare la Germanii mai întâiu în limba germană, apoi în cea cehă. — Această procedură a Escelenței Voastre se opune usului care întotdeauna a fost practicat de Dietă și este contrar drepturilor firești ale majorității regatului. — Ca reprezentanți ai poporului ceh, nici la un cas nu vom suferi această dejosire. Presupunînd că prin această procedură nu s'a intenționat nedreptățirea poporului ceh, îmi permit a adresa Escelenței Voastre următoarea întrebare: In ce chip voiește Escelența Voastră să justifice procedura de ieri?“

După interpelarea lui Scarda se trece la ordinea de zi. Intre principele Lobkowitz

și contele Silva Tarouca se naște o discuție vehementă. Sgomotul și tulburările în Dietă erau la culme, când deputatul Wolff intră și anunță deputaților, că universitarii germani sunt atacați și crunt bătuți. — Se naște un sgomot și tulburare infernală. Deputații germani cer satisfacție. În mijlocul acestor tulburări președintele părăsește ședința.

După un răpaus de o oră, ședința se redeschide și locțiitorul Coudenhove anunță că studențimea cehă a prins și bătut pe un student german ce avea insignii germane. Un student ceh a fost deținut. Locțiitorul mai anunță că studenții au drept garantat în statute pentru purtarea insigniilor și orice exces îndreptat contra acestui drept va fi pedepsit în cel mai sever mod.

Herold protestează contra intreruperii ședinței. Locțiitorul Coudenhove declară că noile ordinațiuni de limbă se vor elabora în cursul unei Februarie și vor pași în viață în locul celor vechi.

Locțiitorul tăgăduiește că ar fi zis că provocarea Germanilor a fost cauza exceselor și termină cu apostrofarea, că el nu din îndurarea lui Wolff, ci din îndurarea Imperatului este locțiitor.

Scene sângeroase.

Spiritele agitate ziua nu s'au liniștit nici noaptea. Pe piața Wenzeslav, cam pe la orele 1 1/2 din noapte un grup de bărbați au încercat a ataca pe doi studenți. Acestia se folosesc de revolvere și grupul se depărtează în fugă.

Ieri dimineață sau prezentat mai mulți delegați ai diferitelor reuniuni studențești la rectorul universității. În strada Bergmann s'a produs un incident grav între studenți. Mai mulți au fost greu loviți și sângerați.

Demonstrațiunile și incidentele de pe străzi au atras după sine necesitatea dispozițiilor militare. — Pentru împedecarea repetării scenelor petrecute, acum în Praga circulă militia.

Scandalul Dreyfuss

Nimic alta decât scandal. Prin achitarea contelui Walsin-Essterházy, lumea era în drept a crede că dosarul afacerii Dreyfuss s'a închis și se va trece la ordinea zilei.

Nu s'a întemplat așa. Milioanele ovreilor lucră mai departe și dacă campania Scheurer-Kestner n'a fost în stare să spele pe Dreyfuss de vinovația lui s'a căutat altă cale prin care vor ei cu ori ce preț să scoată pe căpitanul deportat.

Judecătorii militari n'au putut fi corupți, poate va succede înaintea tribunalelor civile. Ca afacerea să poată fi adusă înaintea acestora, sindicatul ovreiesc a folosit de mediu pe scrietorul Zola, care prin coloanele jurnalului „Aurore“ a adresat presidentului republicii o scrisoare, scrisă într'un ton ce necondiționat va atrage după sine urmărirea legii, deplasând astfel această afacere pur militară pe terenul judecării civile.

Planul, așa se vede, a și succes căci Zola va trebui să compară înaintea curții cu jurați. Și ca afacerea să arunce valuri cât mai mari, ovrei s'au îngrijit să deie lucrurilor caracter de intoleranță confesională.

Astăzi nu numai Parisul, ci întreagă Fran-
cia e într-o agitație febrilă. Din toate păr-
țile sosesc știri despre demonstrații de stradă
și tulburări, ear' în parlament guvernul este
expus la atacuri foarte vehemente.

Nevoiți fiind a deschide iarăși o rubrică
pentru această afacere, fimem să publicăm
la acest loc unele pasagii din lunga scriso-
are a romancierului Zola, noul erou al afa-
cerii Dreyfuss:

Eată-le.

„Steaua d-voastră, domnule președinte,
până acum așa de strălucitoare, e amenin-
țată de o rușinoasă întunecare. Ați eșit ne-
pătat din campania de calomnii josnice. De
la d-voastră emană strălucirea apoteosei ali-
anței ruso-franceze. Vă preparați a presida
expoziția universală, care va fi triumful Fran-
ciei și va încorona un veac de muncă, de
adevăr, de libertate. Dar' ce pată aruncă
asupra numelui d-voastră această ne mai au-
zită afacere Dreyfuss!

„Un consiliu de război a îndrăsnit să achite
din ordin pe un Eszterházy? Istoria va po-
vesti când-va că sub regimul d-voastră s'a
comis o asemenea crimă socială.

„E datorita mea să vorbească, pentru a nu fi
complice. Noptile mele sunt turburate de
aparitia nevinovatului care îndură cele mai
grele torturi și trebuie să ispășească o crimă
pe care n'a comis-o...

„Un nenorocit a pus la cale toate astea.
E Du Paty de Clam, pe atunci încă simplu
major. El este spiritul rău al afacerii, el a
făurit intrigile romantice, cari par a fi luate
din romanele populare: documente furate,
scrisori anonime, întâlniri în locuri secrete,
femei misterioase — toate astea sunt opera
lui. El și-a închipuit că Dreyfuss a scris bor-
deroul; el a propus directorului închisoarei
să suprindă pe Dreyfus în celulă, pe când
va dormi, cu o lampă luminoasă și să-i smul-
gă, în acest moment de urburare mărturi-
sirea crimei.

„Declar, că Paty de Clam este principalul
vinovat al eroarei judiciare comise.

„Tot Paty de Clam a împedat revizuirea
procesului. E un duel între Piquart și De Clam.
Unul se luptă deschis cu arme ieale, cela-
lalt mascat. În curând acești doi oameni
vor sta înaintea justiției civile...

„E un spectacol rușinos acesta: oamenii
cari sunt cufundați în datorii și crime se
proclamă nevinovați, ear' oamenii onorabili
fără pată, sunt loviți... Unde este ministrul
energic care să pună capăt acestor intrigi
jesuitice?...

„Acus pe Du Paty de Clam că e inițiatorul
inconștient și diabolic al unei erori judi-
ciare; acuz pe Mercier de complicitate: ridic
contra lui Billot acuzația că a escamotat do-
vezile nevinovăției lui Dreyfuss; acuz pe Bois-
deffre și pe Gonse că au ajutat la aceasta:
acuz pe Pellieux și pe Ravary că au făcut
o instrucție criminală; acuz pe expertul Bel-
homme, Varinard și Conard că au emis ex-
pertise șarlatanești; acuz biurocratele ministe-
rului de război că au dus o campanie detes-
tabilă prin presă pentru a induce în eroare
opinia publică și a arunca mușamala peste
propria lor vină.

„Acus, în sfârșit, primul consiliu de război
că a călcat legea, condamnând pe Dreyfuss pe
baza unui document ținut secret: iar pe al
doilea consiliu că a achitat cu știință pe un
vinovat, ascultând de un ordin criminal.

„Ridicând aceste acuzații, iau asupra-mi
consecințele legii care pedepsește calomnia.
N'am cunoscut, nici văzut, pe oamenii pe
cari ti acuz. Fapta pe care o fac apare ca
un mijloc revoluționar pentru a grăbi isbu-
nirea adevărului și a dreptății. Numai o
patimă m'a stăpănit în toată viața mea,
adecă de a lucra pentru umanitate și eman-
cipare. Protestul meu e un strigăt al sufle-
tului meu. Să mă ducă înaintea juraților și
atunci totul va eși la lumină zilei.

În urma acestei scrisori ministrul de răz-
boi Billot a intentat lui Zola proces în nu-
mele ofițierilor insultați. Cercurile militare
dorește ca el să fie imediat arestat.

Întreg Parisul este din nou în agitație și
demonstrațiunile atât pro cât contra Zola s'au
lanț. Studenții universitari i-au adresat o
scrisoare în care-i reproșează, că a atăcat
cinstea armatei. Iar pe de altă parte o sea-
mă de scrietori, artiști profesori și iariși
au protestat contra procedurii cum s'a ja-
decat Dreyfuss, și contra tacticii plină de
misterii cum s'a încheiat afacerea Eszter-
házy, cerând totodată revizuirea procesului
înaintea judecătorilor civile. Dumnezeu s'au
înscenat mai multe demonstrațiuni în con-
tra lui Zola și a ovreilor. Pe strada de
Bruxelles mulțimea a spart geamurile unei
case, crezând că ea este alui Zola. Aceste
lucruri s'a repetat la mai multe cafenele, unde
mulțimea a erupt în strigăte de „Jos cu
Zola“, „Jos Ovreii“, „trăiască armata“, „trăiască
poliția.“ Ovațiuni entusiaste s'au făcut și
generalului Saussier, care în mare ținută și
înconjurat de statul major s'a arătat pe
balcon și a mulțumit publicului.

Tot ast-fel de demonstrațiuni se semna-
lează și din provincie.

SPRĂV NIB OIRARUDLU

harta un strălucit în...

Prigonire.

Protestăm cu toată tăria în contra
faptului că dl T. L. Albini și acum
este ținut în temnița dela Alba-Iulia.
El este nevinovat, lucru dovedit deja
prin martori, asupra cărora nici umbră
de îndoială nu poate să fie.

Că e vorba de prigonire pusă la cale
de Jeszenszky, rezultă și din următoarele:

nici o lege nu dă judei drept
să-l țină pe dl T. L. Albini
în temnița preventivă. Legea
în privința aceasta e clară: nu-
mai dacă indevăr dl Albini ar
fi mâncat bani și ar cădea sub
o pedeapsă de cel puțin 5 ani,
legea dă dreptul să fie pus în
arest preventiv.

În cazul cu „Fondul Iancu“ nu e
vorba însă nici de bani înstrăinați, căci
banii sunt în România, depuși la
banca, — nici mai ales de bani pu-
bliци, căci banii nu sunt nici ai statu-
lui, nici ai vre-unei societăți și nici dl
Albini n'a fost funcționar public, ca de-
lapidând astfel bani, să cadă sub legea
criminală.

Chiar presupunând însă că ar fi în-
străinat banii, și atunci proces și are-
stare nu s'ar fi putut — după lege —
incepe decât dacă unul dintre cei-ce au
contribuit la colecția ar fi reclamat.

N'a reclamat însă nimeni, ci s'au
scris numai în zăbale calomnii în presa
maghiară, ear' o parte a presei române
a fost destul de păcătoasă să reproducă
din presa maghiară, ba chiar să facă
tărăboiu mai mare încă.

E luminos deci pentru oricine, că dl
Albini este jertfa unor urite intrigi ro-
mânești, de cari Jeszenszky a știut să
profite pentru a se răbuna asupra unui
tiner român, care și-a zdobit cariera
pentru a-și servi neamul.

Tot astfel a fost jertfa și dl I. Moța,
care însă acum este eliberat.

Cerem, în numele dreptății, eliberarea
și a dlui Albini.

**Către veneratul consistor del
Sibiui.**

Sub titlul de mai sus primim dela Do-
n o adresă, în care domnii din consistor
archidieceasan sunt rugați să se îndur
intări de prot și protopop al Dobrei
dnul Gerasim Sêrb, ales de dobreni cu
majoritate de 141 voturi contra d-lui Av
Păcurariu, foarte nepopular în Dobra.

Primind târziu adresa, ne pare rău că
o putem publica.

Ne asociem însă și noi la rugarea do-
lor și credem că pentru a face pace în in-
tul Dobrei, prea veneratul consistor va în-
de protopop pe dnul profesor Gerasim S

Politica esternă a Angliei

Din Liverpool se telegrafiază, că
un prânz de gală al camerei com-
ciale, Chamberlain, secretar de stat,
ținut un discurs, în care s'a exprime
că ar fi de dorit, să înceteze nizi-
tele de a cuceri teritoare străine
Anglia are destul pământ și des-
popor barbar, pe care trebuie să-l
timizeze și guverneze. Dacă voiesc
înse sa-și apere și să-și desvolte ca-
merciul, trebuie să urmeze celorlalte
state și să grijească să nu fie slabi
într-o parte ori alta.

Politica guvernului engles nu e
îndreptată spre cucerire de nou
ritorii, ci spre susținerea comer-
liber, chiar și acolo, unde această
involve câștigare de nou teritor
să arate o ținută fermă față de to
cazurile de încercare ce s'ar îndre-
într-acolo, ca să lipsească pe Angl
de posesiunile sale de până aci.

Vorbind despre dorința Angliei
vitoare la susținerea pieței de
merciu liber și accentuând, că se
opune tuturor încercărilor de scăde
pentru Anglia, dl Chamberlain a ad-
că datorințele Angliei sunt a susțin
și a apăra ceea ce este al ei, a desig
pretențiile următorilor și a împede
în mod bine-voitor ori ce tendințe
știrbire a acestor drepturi.

Zicători explicate

A-și face capul cîlindar.

Adică a-și umplea capul cu lucruri de ni-
mic, a te ocupa cu lucruri fără de nici un
folos, a-ți frământa firea cu ceea ce nu e
treaba ta. Românul are un proverb: „De ce
îmbătrânește nebunul?“ De grija altora, căci
sunt într'adevăr oameni cari se ocupă nu-
mai de ce fac alții, și critică mereu și se
supără de faptele altora, deși întru nimic
nu-i privește. Aceștia sunt cei ce-și fac
vecinia capul cîlindar. Compară și zicătoa-
rea: Iși bate capul cu împărățiile.

Filimon (Ciocoi, II, 96.) Eu fac ca filoso-
ful, vorbesc puțin și ascult multe, adică îmi
fac capul ceaslov de havadișuri.

Era o vreme când singurile cărți cunos-
cute de popor erau cîlindarele*). Și astăzi
mulți țărani nu cunosc alte cărți.

Cu deosebire „Gromovnicul“ sau calendar
pe o sută de ani, întocmit după cele 7 planete,
e o carte, care împreună cu Alexandria,
Patimele lui Hristos, Vămile văzduhului și
lucă vr'o câte-va, formează biblioteca țara-
nilor din generația trecută.

*) Vezi despre calendare, C. Negruți, Cum am în-
vățat eu românește: Pe la începutul veacului, pe
când uitasem că suntem Români, pe când lipseau
și cărți și tipografie, etc. căți-va boieri, ruginți în
România, jăleau, pierdeau limbi uitându-se cu dor
spre Buda sau Brașov, de unde le veniau pe tot
anul calendare cu povești la sfârșit...

Tatăl meu era unul din Românii aceștia. Nu oșia
nici un calendar pe care să nu-l aibă el întâi...

În Ardeal, cele dintău cărți pentru po-
por, scrise anume pentru popularizarea știin-
ței și a lucrurilor de folos, au fost caen-
darele cari apăruseră în Buda cam pe la
1818. Asachi a început în Moldova cu caen-
darele sale, ale „Albinei“, în Muntenia s'a-
pucase și Eliade de calendare. Azi aven o
întreagă literatură calendaristică, toată pen-
tru popor.

Precum se știe, calendarele au o variație
de material cât se poate de mare. Pe lângă
partea curat calendaristică, ele cuprind prog-
nosticuri asupra timpului, povești, posii,
glume, sfaturi cum să faci băile, cum să-ți
cureți unghiile, cum are să taie moașele
buricul, cum mânâncă și beau Japonerii,
cum se face oțetul, cât timp clocește gă-
nile și la câte luni fată oile, de căți ani e
Regele cutare și cum îi chiamă nevasta,
apoi învătăurile Trepeticului cu „chica
de ție se va călăti un musafir își va veni“
și alte o sută și o miie de năzdrăvanii și
de dracovenii. Cine știe toate câte sunt în
calendare, acela are capul plin — dar' nu
tot-d'auna de lucruri folositoare pentru
țaran.

Cine se ocupă cu lucruri cari nu-l pri-
vesc, care se pierde cu firea să știe toate
nimicurile nefolositoare și face „cas“ mare
dintr'un lucru ridicol pentru alții, acela își
face capul calendar. De aceea zice țaranul,
când vrea să arate că nu-l interesează un
lucru și nu vrea să știe de el, „u-o să-mi

fac eu capul calendar“ — căci nu-l intere-
sează lucrul, cum nu-l interesează să știe
cum cheamă pe copiii regelui din Portugalia
și căți ani trăește morunul.

Tot aceeași idee e exprimată în zică-
toarea: „ne a împuiat capul cu vorbele lui“.

5

Și-a perdut sărita.

„Și-a perdut sărita, sau și-a eșit din sărite,
se zice despre un om când își schimbă de o
dată obiceiurile și felul de gândire sau de
purtare. Pe un om pacinic îl scoți din sărita,
când îl furorii; un om moral și-a pierdut
sărita, când începe să cadă moralicește. Se
poate ca omul să-și găsească earăși sărita
— aceasta se zice, când revine la calea
bună — sau să își dea în petec, când cel
rău revine la apucăturile-i rele după o scur-
tă îmbunătățire a firei.

Tabloul e luat de la roata morii. Unele
roți sunt minate; altele sunt învîrtite de
apa ce cade de deasupra, acestea au sărita.
E numită sărita apei căderea volumului de
apă în cupele roții. Dacă sărita e prea mare,
apa s'asvîrte prea departe și roata nu se
mișcă; asta se întâmplă când plouă mult
și vine apa mare. Dimpotrivă, când e secetă,
roata ori să mișcă cu greu ori stă pe loc,
sărita apei e prea mică. Se zice, că roata
își iese din sărita, e scoasă din sărita, ori
și-a pierdut sărita. Sărita e tot-d'a-una bine
chibzuită; cea mai nemsemnată schimbare
în rostul ei, dă de lucru morarului.

Mersul regulat al roții a dat termenul
comparare în zicătoare: el e mersul regu-
al frii al giudirii, al purtării unui om.
mnie însă, omul își pierde bunul cump
întocmai ca roată când își iese din sărita
Deci când zicem la vr'o ceartă: „nu i
face să-mi iese din sărita“, par'ca am va
să zicem: nu turna prea multă apă pe se
căci roata minții mele își pierde mersul regu-
Tot de la sărita morii e împrumutat, pe
babil, tabloul din zicătorile: „e în apele lui
și „nu e în apele lui“. Când scool nu e
toate apele — asta e expresiunea morăre-
scă — câte sunt anume chibzuite pentru
rita ei, roata se învîrte rău, se zătinș
stă pe loc și iarăși dă înainte, e, cu o v
bă, smintită.

De aceea omul într-o ureche, zănatie,
ruia acum îi plouă, acum îi iese soarele,
cărui umblet intelectual e ca al roții a
tecnite, acela nu e om în toate apele. Din
potrivă, omul cuminte și cumpătat e
apele lui“).

De la moară mai avem împrumutate
blouri în multe zicători, așa în „i-a lu
apa“ de la moară, „i-a venit apa și p
moara lui“, „e luat de pe grăunte“, „mo-
ră hodorogită“, „ti umblă gura ca o moar
stricată“, „n'are grăunte“, „se învîrte n go

*) Această zicătoare însă s'a contopit cu alta
a primit alt înțeles. Compară: să scadă în apa lu
are apă la cap, în loc de: la căpătina. „A avea la
cap apă“, n'are a face nimic — cum cred unii —
faptul hidrocefalic, și nu e vorba de apă în era-
niu, ci de alt-ceva.

Dr. Aurel Brote.

Schita biografică.

La 16 Dec. n. 1897, neconsolabila și adânc înfristată dna *Minerva Brote* născ. *Dragits*, vestește lumii românești că soțul ei, dl Dr. *Aurel Brote*, director al băncii de asigurare „*Transilvania*” etc. etc., după îndelungate și grele suferințe și-a terminat cursul vieții neobosite, dedicată *binelui comun* și al familiei, în etate viguroasă de abia 55 ani.

Mult regretatul Dr. Aurel Brote, în faptă se numără între cei „*pușini aleși*” ai neamului nostru cari își dedică viața *binelui comun*. Puține vor fi instituțiile datorite *Românilor*, la cari Dr-ul Brote să nu fi luat parte aci ca întemeietor, colo ca desinteresat muncitor și spriginitor. Caracteristica lui era: *să faci binele fiind-că este bine*, fără privire la foloase personale materiale, și cum dlul *impersonal* era în toată puterea cuvântului, fără a reflecta la vre-o răsplătă materială — cu atât mai puțin ținea la reclama, la care atât de mult țin cei-ce vor ca în viață să li-se recunoască meritele fie cu sau fără vrednicie câștigată.

Dr. Aurel Brote, descendent al frunții familiei *Brote* din Reșinari s'a născut la 1842; la vârsta de 7 ani a fost dat la școală în Sibiu, unde în etate de 17 ani a depus examenul de maturitate cu succes eminent. La 1862 îl aflăm între absolvenții academiei de drept din Sibiu și anume între cei-ce îndată la absolvire au depus examenul de stat, după ceea-ce a fost aplicat imediat de practicant de concept la cancelaria aulică din Viena; mai în urmă înaintat în oficiu, aci a servit 5 ani consecutivi până la desființarea cancelariei aulice, a intrat la praxă advocațională în Sibiu, ear' la 28 Noemvrie 1868 a depus cenzura de avocat.

Om real dela fire și distins financiar — în scurtă vreme a atras asupra sa atențiunea căpeteniilor băncii de asigurare „*Transilvania*”, a cărei consiliu de administrațiune cu 1 August 1869 l'a ales de *secretar general* al băncii. După 4 ani de serviciu conștient, în care s'a dedicat cu trup și suflet pentru prosperarea băncii, la 1 Noemvrie 1873 Drul Brote este angajat de director al ei, în care calitate a funcționat până la încetarea din viață. Directorul Brote prin spiritul său de organizație, prin deosebitele sale talente a adus banca de asigurare, a cărei viațuire sub conducerea înaintașului său, inspirase la mulți serioase îngrijiri, la înflorirea ei de azi și a ridicat-o la nivelul băncilor surori din patrie, și este foarte problematic, dacă urmașilor Drului

Brote dat le va fi să susțină la această înaltime.

Ce o caracteristică a impersonalității lui poate servi și faptul, că zece de ani de a rândul s'a mulțumit cu o leafă, ce nu sta nici într-o proporție cu prestațiunile și cu prestigiul unui director de bancă, având în vedere singura propășire a institutului condus cu atâta dibăcie de el.

Pe mult regretatul Dr. Brote îl aflăm luând parte activă la toate mișcările culturale ale neamului său. Dnsul ca specialist în ale muzicii instrumentale a fost inițiatorul, întemeietorul și primul president al „*Reuniunii române de cântări din Sibiu*”, care, în considerarea deosebitelor sale merite câștigate pentru Reuniune, l'a proclamat de membru *onorar* al ei, cu care ocaziune Drul Brote s'a făcut și *primul membru fondator* al acestei folositoare instituții. Arhivul Reuniunii, în care se păstrează marca colecțiune a notelor scrise de mână sa, este un netndios martor al zelului primului ei president.

„*Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibinului*”, carea la 1894 l-au ales de membru al comitetului central, — prin încetarea din viață a Drului Brote, a perdut un valoros spriginitor și tovarăș neobosit. La 1895. Dr. Brote relevează Reuniunii vederile sale cu privire la afacerile noastre economice-comerciale și vine la conclusionă, că institutele de credit și economice, ca societăți pe acții, destinate a mijloci trebuințele de credit în localități mai însemnate, fiind întreprinderi comerciale, nu pot corespunde trebuințelor propriu zise ale agriculturii țeran. Acest lucru este recunoscut de țările mai înaintate în cultură, unde amicii poporului au înființat instituții exente de caracterul comercial, căror corespund pe deplin așa numitele *însoțiri de credit după sistemul Raiffeisen*, cari sunt lăpitate în aproape toate statele din Europa. În timpul mai nou s'a simțit și la publicul român necesitatea de a prinde cunoștință despre însoțirile Raiffeisen, lucru ce a determinat pe decetatul a exopera dela dl *F. W. Raiffeisen* din *Napoli* autorizarea de a traduce în românește opera sa, ce tractează despre acest obiect de mare valoare. Reuniunea agricolă, chemată și ea a răspândi și sprigin literatură noastră economică și așa sărăcută, a primit cu deosebită prevenire editura cărții, și astfel munca întreprinsă de mai multe luni a Drului Brote, concretisată în tractatul „*Însoțirile de credit de F. W. Raiffeisen*”, ce are o extindere de aproape 300 pagini, este depusă în mâinile poporului român, al cărui înaintare și bunăstare era o ferbinte

dorință a Drului Brote. Însoțirile întemeiate la sfatul și cu concursul Drului Brote, cum și cele-ce se vor mai înființa vor adauge la eminentele calități ale reposatului titlu de *părintele însoțirilor Raiffeisen* la noi.

„*Asociațiunea Transilvană pentru literatură română și cultura poporului român*” a onorat în mai multe rânduri pe dnul Brote, cu titlu de membru în comitetul central. Ca membru al sinodului arhiepiscopesc și ca asesor al consistoriului metropolitan a lucrat fără obosală pentru regularea afacerilor financiare ale bisericii noastre.

Dr. A. Brote a prezentat cel dintăiu un proiect de statut pentru crearea fondului de pensiiune al preoților, despre care viitorul va testifica, că a fost pus pe *singurele* baze admisibile în această materie. Cu deosebit zel a lucrat, până când posibil i-a fost la înaintarea afacerilor comisiei tipografiei arhiepiscopescane, în care, ca membru a fost numit.

Pe baza temeinicelor sale cunoștințe și ca consumat financiar, acționarii institutului de credit și economii „*Albina*”, aleg pe Drul Brote de membru în comitetul de supraveghiere a institutului, unde s'a bucurat de deplina încredere a colegilor săi. Tot din aceste motive aflăm pe directorul Brote și între întemeietorii membrii din direcțiunea societății comerciale „*Concordia*” din Sibiu.

În viața comitatului și a cetății Sibiu, Drul Brote a fost credincios reprezentant al intereselor românești și la toate succesele obținute pe acest teren, un factor de prima ordine.

În afacerile noastre politice naționale, Dr. Brote se numără între cei mai valoroși așa zisi, „*Tribuniști vechi*” ai noștri. Dr. Brote a luat parte la întemeierea „*Tribunei*” și după retragerea primului director al Institutului tipografic societate pe acții în Sibiu, ales a fost director, care funcție o a purtat cu multă conștientitate până la liquidarea societății, liquidare provocată de înprejurările precari, create fostilor acționari.

Contemporani ai decedatului Dr. Aur. Brote chemați sunt a completa această schiță biografică a unuia dintre primii noștri financiari și totodată inițiator și spriginitor al tuturor instituțiilor noastre.

Înmormântarea Dnui Brote, la care a asistat toată inteligența tuturor naționaliilor din Sibiu, a fost deamună de memoria lui. Dacă cuvântările obicnuite la asemenea ocaziuni, la mormântul rece al Drului Brote au lipsit, au fost că în toată a sa viață a încungiu-rat ori-ce mărime pământească. În veci po-menirea Ta. *Un jalmie român.*

De ce nu spriginim literatura?

II.

Școalele noastre sunt pur teoretice, le lipsește direcția practică.

Dintre omisiuni se aduc numai un exemplu.

Majoritatea poporului nostru se ocupă cu economia câmpului, cu pomăritul și cu creșterea vitelor; dacă acestui popor nu l-s'a dat instrucțiunea necesară elementară din istoria naturală, zoologia, botanică și mineralogia; dacă din fizică nu i-s'a dat cunoștințele trebuincioase; dacă socoata, calcularea nu a învățat-o, ce se poate aștepta dela el astăzi, când concurența din partea celor înzestrați cu acestea le e așa de mare.

Inteligența noastră deci să revină la a da o direcțiune mai potrivită școlii cu trebuințele poporului.

Societatea noastră să premeargă cu exemple bune în viața privată referitoare la lucru și viața cumpătată.

În această privință prelații prin preoții și învățătorii confesionali, prin pastorale ar pute face minuni.

Cetirea și tilcuirea acestora poporului, apoi repetarea în diferite forme prin predici zise în biserică la ocaziuni și în societăți, ar produce un enorm rezultat.

Societatea are la dispozițiune ziaristica, sfătuiască-se d. e. corpul profesoral confesional român din Arad, Beiuș, Blaj, Brașov și înceapă scrierea de articoli în ziare, întrunească-se în conferențe și prelegeri publice despre temele înșirate aci, să vedem nu va fi având efect?

Vine vorba școlii că dela înființarea „*Tribunei*” în Sibiu și mai ales dela 1892 nu s'a format în masa poporului român păreri nouă și sănătoase asupra vieții și a sentimentului național?

Pe lângă institutele de credit și economii câte s'au înființat în timpul din urmă, este cea mai mare trebuință de reuniuni sau societăți agricole, care să lucreze pentru îmbunătățirea economiei de câmp, sau pentru cultivarea mai potrivită a pământului, apoi societăți pentru înaintarea industriei.

Aceste societăți vor ave să deștepte gustul de lucru, să ridice brațele muncitoare ca la germani, slavi și maghiari.

Tot societatea românească să îndemne poporul a-și validita valoarea prin lucru și a se feri de a-și risipi avutul său.

Să fie mai ambițios, mai dădători pe sine și îndeosebi să se ferească de ruina sa prin porniri păcătoase.

O calamitate mare a devenit la poporul de rind și regretabil folosirea beuturilor spirituoase, alcoolul. Este o întrebare că din beție vin celelalte rele ori că din relele vieții urmează beția. Ori cum ar fi, constatăm că la poporul nostru în unele părți această slăbiciune a devenit foarte îngrijitoare precum singur am constatat.

Răul trebuie să-l combatem cu energie.

Omul lucrător de o parte nu are timp a umbla după rachiu, de altă

Regina României.

Regina României e inger păzitor
Cu dulcea îngrijire privind l'al ei popor:
Cu suflet blând și nobil, cu inimă curată,
Cum rar a fost în lume și va mai fi vrodată!

Regina României e stea strălucitoare,
Ce răspândește raze mult binefăcătoare;
Ce nălță la lumină pre cei întunecați
Și tinde mângăere celor ce-s întristați.

Regina României e zluă creatoare,
Ce împodobește țara ș'o face ca o floare;
Ce îndeamnă la lucrare pre toți din țara ei,
Și ea model în frunte stă Dânsa cu sciel!

Regina României e mamă crescătoare,
Ce-adună lângă sine orfanele fecioare, —
Și dându-le povețe spre naltul lor destin:
Mărește viitorul poporului Român!

Români din patru ughiuri rugați pre
Domnul Sfânt,
Să dea viață lungă Reginei pe pământ;
S'o apere de rele, ș'o țină în fericire,
Ca mulți ani să sporească a Nației mărire!!

Nicu Stejărd

Sonet.

Ce iute visul tinereții zboară!
Iubitele povești rămân uitate,
Din pept se duc dorințele visate
Precum din flori parfumul să strecoară!

În griji și temeri sufletul se sbate
Pân' când pe tot uitarea se scoboară,
Și lumea încântătoare de odinioară
Apune 'n gândurilo turburate.

Așa 'n a sortii crâncenă vâltoare,
Sperând, — luptând, puterea ne amurțește,
Pân' când și inima zdrobită moare.

Și 'n urmă din cununile visate
Câte o foaie poate să oprește
Pe al nost mormânt — salute 'ntâr-

zirea și ziate!

Murșul.
O Murș apă dulce și frumoasă
Pe malul tău sta leagănu-mi odată;
Pe valea ta de lacrimi 'ngrășată
Voesc să lupt — să zăcă-n mele oase!

De multe ori stau cu fruntea îngân-

durată

S'ascult a unei cânturi tânguioase
Ce-mi spun de-a Horii vremuri fur-

Imi spun tăcut de luptele viteze....
Cum răspundeau, răniți de spăzi
Păgâne

Nu plânge mamă!... ce din rane curge
E numai sucule ce din pomi se scurge,
Spre omn, că trebuie să 'nprimă-

Frică.

Un țigan 'n tr'o șătruță
O căciulă și cumpără,
Dar' pe negustor la urmă

„Dumnezeu te-alduiască
Dă-mi și 'n scris ce-am cumpărat,
Căci de mă vor prinde cumva
Șă le-arăt că n'am furat!”

Traian Mihai.

parte agonisindu-și cele trebuincioase se hrănește mai bine și mai sistematic prin ce nu are atâta poftă de rachiu.

Sfârșesc cu aceea că dacă întreaga noastră publicistică va conlucra și la cele înșirate aci spre binele public, vom câștiga mult și vom dispune de mijloace pentru spriginirea literaturii noastre.

Arad, 23 Dec. 1897.

G. P.

Deák Ferencz despre naționalități.

Nu de mult au apărut ultimele două tomuri ale discursurilor lui Deák Ferencz, unul dintre cei mai marcanti

bărbați politici ai Maghiarilor. Tot ce s'a creat în Ungaria acum treizeci de ani și mai bine este opera lui, pactul cu Austria, convenția comercială cu ea, pactul cu Croația, autonomia orașului Fiume și — legea naționalităților.

Dar' ce a clădit el parte n'a câștigat forma sa ultimă, parte a fost mistificat de epigonii sei, astfel că azi după treizeci de ani de viață constituțională ne găsim în haosul și destrăbălarea cea mai desevirșită.

Legea naționalităților încă este opera lui Deák și Eötvös; discursurile ce ei au rostit la aducerea ei sunt tot atâtea comentare la această lege, în ele se resfrânge modul de eugitare a lor în marea chestie a naționalităților.

Reproducem deci și noi din acest incident câteva fragmente din discursurile ce Deák a rostit în Dieta maghiară cu privire la naționalități, lasă să se vadă ce mare este deosebirea între chipul cum înțelegea el egala îndreptățire a naționalităților și între farseurii de azi cari conduc destinele acestei țări.

„In urma unității politice a națiunii, tot ce se face în numele ei nu se poate în mai multe limbi, aceasta trebuie să se întâmple în limba statului, în limba maghiară. Prin urmare precum până acum așa și de aci înainte limba legislațiunii în desbaterile ei și în ori ce activitate trebuie să fie cea maghiară; legile trebuiesc aduse în limba maghiară, cari trebuiesc autentice traduse și editate și în celelalte limbi. Limba guvernului în toate ramurile administrative de asemenea este cea maghiară

Eată ce zice Deák:

„In jos, la comitate, municipii, comune

și biserică nu mă opun ca egala îndreptățire să nu se restringă și să i-se lase tot larg atât în justiție la judecătorii de prim instanță, dar' nu și la cele superioare.

„In cea-ce privește judecătoria de prim instanță, sunt gata și ași dori ca în locul unde la comitat se poartă procese verbale în mai multe limbi de oarecând sunt mai multe naționalități, proceselor să se permis a se redacta în ori ce limbă. În în această privință nu mă tem de o urmare păgubitoare, ba am chiar în veit că urmând a se introduce în Ungaria imitația curții cu jurați, va fi necondiționat inevitabil ca procedura verbală să se șie în altă limbă afară de cea maghiară. Părerea, că acolo unde limba poporului și cea nemaghiară, trebuie cu ori ce preț justiția să se facă în limba maghiară, o u de nerealisabilă, necorectă și de una că nu e neapărat trebuincioasă în intere națiunii maghiare.

Monarchul nostru Francisc Iosif în România.

Zilele de 16, 17 și 18 Septembrie ale anului 1896 vor rămâne zile mari în istoria României.

In aceste zile M. Sa Monarchul nostru a petrecut în România, arătând astfel Regelui Carol și Românilor o cinste pe care n'au avut-o încă frații noștri, pentru-că Francisc Iosif este cel dintăiu împărat care a vizitat curtea regală română.

Dela Verciorova, unde a intrat în

țeară, și până la Predeal, M. Sa Monarchul nostru a primit salutarile oștirii române, înșiruită pe tot drumul străbătut de înaltul oaspe. La Cobloceni, lângă București, s'a făcut defilarea cea mare, când peste 30.000 ostași români, cu steagurile ce au fălăit la Plevna, au stors admirația și a înaltului oaspe și a tuturor dignitarilor cari îl însoțeau.

Frumoase au fost îndeosebi sărbătorile dela Sinaia, fermecătoarea reședință de vară, ascunsă în sinul Carpaților, a M. Sale Regelui României.

Aici Monarchul nostru a făcut mai multe plimbări prin munți și un vârf de munte a fost numit „Vârful Francisc Iosif...”

Dăm mai sus icoana momentului în care s'a făcut botezul acelu vârf de munte.

Icoana ne arată pe Impăratul, însoțit de Regele și Regina României, de Principele moștenitor și Princesa Maria, precum și suitele Lor, stând cu toții pe vârful de munte și admirând frumsețile bogatei naturi ce-i înconjoară.

Dacă voim să câștigăm pe seama noastră naționalitățile, nu maghiarizarea este această cale, ci să le împrietinim cu instituțiile maghiare. Căci două lucruri sunt înaintea mea clare: a voi să exterminăm naționalitățile este o barbarie păgână chiar și în cazul când ele n'ar fi atât de numeroase, prin urmare e lucru peste putință a face aceasta. Să ni le facem dușmani nu este în interesul nostru. În situație anormală să găsim și ele. Dacă ele s'ar putea desface de noi și forma o națiune mare, să înțelege o eventuală tendință spre acest scop, dar între împrejurările de azi ale Europei aceasta e peste putință. Ambele părți trebuie deci să-și deie silința ca să viețuiască împreună și în armonie cât mai bună.

Ungurii, așa se vede însă, au dat uitării frumoasele povești ale înțeleptului lor Deak.

Dela Sate.

O serată școlară în Tievaniul-mare.

Tievaniul-mare, 30 Dec. v. 1897.

Sâmbătă seara, a treia zi de Crăciun, — în 27 Dec. v. 1897, — elevii școlari dela clasa superioară a școlii elementare greco-române din Tievaniul-mare, sub conducerea învățătorului de clasă dl Iuliu Birou, au arădat o serată școlară, urmată de petrecere cu joc. Serata în clasa superioară, car' jocul în ospătăria mare. Scopul seratei a fost îndoit: de o parte să procure ospăților pe S. sârbători ale Nașterii o oare-care petrecere plăcută și o mângâiere sufletească, de altă parte noi părinții cu ceilalți poporeni iubitori de școală și învățătură se contribuim în schimb cu dinarul nostru la „fondul școlarilor“ pentru providerea clasei respective cu aparatele de învățământ necesare și pentru procurarea de cărți pe seama școlarilor săraci. Un scop cultural nobil și măreț este aceasta.

Programa seratei, relativ la producțiune, a constat din 5 puncte.

La punctul 1, corul școlarilor, sub dirigența învățătorului D. I. Birou, a intonat imnul școlar „Dați lumină, dați lumină!“, musică aranjată pentru 3 voci egale de I. Cartu. În acest imn poetul G. Melidon strigă Românilor:

— Faceți școale, mereu școale
De copii și de bătrâni,
Ce sunt medicii la boale,
E lumina la Români!

Pentru precisiunea și dulceața cu cari a fost intonat acest imn, corul a primit călduroase aplauze din partea publicului.

La punctul al 2-lea, o fetiță, Sofia Urlică, declamă cu accentuare frumoasă poezia „Limba mea“ de N. Ștefu, car' când dematatoarea răspunde cu emfază străinului care li cere să-și lase limba —

„Să mă faci împărăteasă“

„Nu las limba mea aleasă! — un potop de aplauze izbucnește din pepturile oțelite ale celor prezenți.

La punctul al 3-lea, un școlar Ioan Craia, declamă „Gâscoiul“ din Povestea vorbeii de A. Pann, un proverb plin de haz, în care un bărbat, prinându-se cu nevastă-sa, că dînsul va sevrîși mai bine treburi casnice, după-ce a făcut mai multă pagubă decât isprăvă, a ajuns în cele din urmă în cele goli să clocească șezând în cuibul găstei pe care din neghiobie o omorîse.

La punctul al 4-lea, a urmat „Rușinea nechipuită“, dialog între două fetițe, — din exemple și învățătură despre lucru, de D. Dogaru. Conversațiile Ioana și Maria Lostov, prin predarea îndemnată și cu tact a dialogului, au făcut parte bună impresiune asupra publicului, care în schimb le-a remunerat cu aprobări însuflețite.

Culmea producțiunii a fost însă la punctul final al 5-lea, când s'a predat „Irozi sau Vicleimul“, dramă biblică în 2 acte

și în versuri cu cântece, culeasă și întocmită pentru producțiunea școlarilor de I. Birou—Chernecean. În actual I-ii, care să petrece la Ierusalim în casa lui Irod, își era mai mare dragul să vezi pe mititeii magi, veniți din Resarit spre aflarea „Impăratului Impăraților și a Domnului Domnilor“, cu câtă rezoluțiune și entuziasm pueril dispută cu mititelul „Impărat Irod cel tare peste Iudeea cea mare, care — când face o lovitură, Ierusalimul tremură“, — ca să-l capaciteze pe acesta despre Nașterea lui Christos. Ear' în actual al 2-lea, ce se petrece lângă Vifeim la peștera, unde s'a născut Christos, când ne vîzurăm copilașii, costumați ca magi, depunând darurile și intonând în genuchi o rugăciune ferbinte, la ieslea ce răspândia prin perețele transparent o lumină magică și în care se afla învățătorul lumii, — lacrimi de bucurie ni-au inundat și scaldat ochii. În decursul piesei, care a fost în genere foarte bine predată de către diletanții școlari, după fiecare discurs corul școlarilor de alături intonă câte un cântec de stea în 2 voci potrivit cu discursul precedent.

După terminarea producțiunii dl învățător I. Birou, mulțumind în numele școlarilor publicului asistent pentru onoarea și spriginul călduros ce l'a dat Seratei școlarilor, roagă publicul să binevoiască a trece la ospătăria mare, unde s'a continuat ultimul punct din programă, dansul, ce s'a jucat cu însuflețire, până când bătrânul Morfeu ne-a chemat în brațele sale.

Priveliștea, ce ni s'a înfățișat la această Serată școlară ne-a procurat nouă celor prezenți niște momente recreative și înălțătoare și ne-a lăsat în sufletul nostru impresiuni și suveniruri plăcute, pentru cari zelosul și iubitorul nostru învățător D. Iuliu Birou, merită toată lauda și recunoștința noastră și a tuturor oamenilor de bine. Ne place a spera, că prin arangiarea astorfel de serate, ne va mai procura și în viitor asemenea momente plăcute și satisfaciune și mângâiere sufletească.

Pe lângă succesul moral al seratei, cel material, încă este satisfăcător, căci s'au încasat 30 fl. 20 cr. Din cari subtrăgându-se erogatele în sumă de 12 fl. 39 cr., a rămas pentru scopul indicat un venit curat de 17 fl. 81.

Dar' cum zice proverbul: „Nici un răsurs fără cusur“.

Deși serata școlarilor avea un scop cultural și umanitar, totuși, unii cari aveau datorința morală să participe, au ținut să absenteze demonstrativ.

Așa, între alții, amintesc în locul prim pre unul carele se numește luminator al poporului, D. Gheorghe Caiman, învățător secundar la clasa inferioară a școlii noastre. Acest domn nu numai că a absentat demonstrativ dela serata, dar a încercat prin rudele și tovarășii sei, cari încă au absentat, ca să impedeze participarea unor părinți de ai școlarilor. Va să zică d-sa în loc ca eu colegul seu împreună se aprinză lumina culturii în popor, stinge lumina și pune bețe în roata învățământului, tocmai după tânguirea poetului: „Ceea-ce unu ridică, vine altul, și o strică!“ Dovada?

În comuna noastră există de vr'o 15—16 ani o instituțiune culturală înfloritoare și bineorganizată, „Armonia“, reuniune de cant și musică. Față de aceasta societate culturală D. G. Caiman arată cea mai mare nepăsare. Ba, o rudă a sa, altcum un corist foarte zelos, a fost silit să repăsească din reuniune.

Și ca să flu sincer și consecvent, trebuie să amintesc aci, că și directorul școlii M. o. D. Demetriu Russu, protopop și paroc primar a binevoit a escela prin absentă.

O împrejurare în adevăr regretabilă a această.

Dar să auzim de bine în viitor!

Un părinte.

Dar pentru biserică.

Economul din Nereu Eremie Mezin tin. cu soția lui Marta, s'a îndurat și din avutul lor a împodobit sfânta noastră biserică cu un prea frumos ornat preotesc complet în valoare de 125 fl. v. a.

Este nobilă fapta lor, căci singură de sine se laudă, pentru ce primească pre această cale cele mai sincere și călduroase mulțămite a-le comunei bisericesti Nereu, poftindu-le vieață îndelungată și fericită, ca și în viitor se-și mai poată manifesta acest frumos și nobil simțământ de iubire.

Tot pe aceasta cale atrag atențiune Onoratei noastre preoții, ca în viitor să nu să lase sedusă de călători dela una ori alta firmă, cari de regulă își scot și ei spese de călătorie, ci să se adreseze direct firmei: Ernest Krichl u. Schweiger, k. u. k. Hof. Seidenzeug und Kirchenstoff Lieferanten, „zur weissen Taube“, Wien. I Kohlmarkt Nro. 2., care firmă pre lângă că e foarte eficientă și posedă materii foarte bune și frumoase, are și acel avantaj că croește foarte bine odejdiile după ritul nostru greco-oriental.

Silviu Bichiceanu,
parochul Nereului.

Dare de seamă și mulțămită publică.

Subscrisul avînd în vedere lipsele în care trăește poporul nostru de aici și pentru a face cu puțință și seracului umblarea la școală, și a se împărtași și el de bunătățile cărții și a învățături, am emis în preajna sârbătorilor nașterii Dlui o listă de contribuitori după plac pentru a cumpăra elevilor sâraci diligenți și cu purtare bună ta au contribuit: Isaia Monța, notar 50 cr. Teodosiu Moșiu, preot 1 fl. Constantin Puțici, preot 50 cr. Dimitrie Popoviciu, inv. 50 cr. Vasile Bradin, 30 cr. Dimitrie Ostoia, 20 cr. George Sârb, 20 cr. Teodor Demșorean, 25 cr. Achim Bradin, 50 cr. Dimitrie Vanceu, 1 fl. Lefcovicu N. 50 cr. Casoni Ioan, 50 cr. Dresmidt Ferencz, 30 cr. Comuna bis. 5 fl. (Cuvin). — Alexandru Eftimie 1 fl. Augustin Turca, 25 cr. Kaufman Mór 3 fl. Pályá Mátyás, 1 fl. (Gioroc). Hainele cumpărate s'au împărțit Duminecă în 4 Ianuarie. c. între 7 băeți și 3 fete. E de nedescris bucuria micilor copilași la primirea hainelor. Impărțirea s'a făcut la școală. De față a fost întreg comitetul parochial Aici părintele Teodosiu Moșiu, prin o cuvîntare părintească a îndemnat pe micii copilași la iubirea și imbrașoarea tot mai mult a științei și învățături; iar comitetul parochial la interes și jertfă tot mai multă, ca în viitor în loc de 10 băeți să putem înbrăca 20—30 de băeți sâraci ca astfel încă de mici să cimentăm în inimile fragede ale mlădițelor noastre, iubirea de neam, școală, biserică și legea strămoșească. Frumoasele cuvinte au fost primite cu plăcere. În fine, în numele elevilor ajutoari primească susnumiții contribuitoari și pe această cale cea mai adîncă mulțămită. D-zeu le respătească însutit și înmîit denarul lor depus spre ajutorarea sâracilor.

Cuvin, la 4 Ian. 1898.

Dimitrie Popovici, inv. gr. or.

Din lumile celelalte.

S'ar părea că tot ce se petrece pe planeta noastră nu ne dă destul de lucru. Suntem foarte preocupați de lumile celelalte, cari ca și a noastră,

străbat spațiul nemărginit. O revistă englezească publică într'adevăr o serie de observațiuni științifice asupra locuitorilor planetei Marte, culese dela diferiți savanți din toată lumea.

Este adevărat, că ceea-ce nu știm astăzi o vom ști mâine, poate. Descoperirile cerești se înmulțesc zilnic.

Intr'o zi țarul Nicolae I, care înființase observatorul din Pulkova, întrebă pe astronomul Struve: „Ei, Struve, ești mulțumit de observațiile d-tale?“ — „Da, Maiestate, deocamdată!“ Și Struve avea dreptate să nu se declare mulțumit pentru totdeauna.

Astronomii de astăzi nu sunt mai mulțumiți decât Struve. „Pământul merge iute, spunea unul din ei, cu iuteala lui vecinica de 106.000 kilometri pe oră, dar știința ar vrea să meargă și mai iute în cucerirea unor lumi nouă“.

De mai mulți ani de zile, la observatorul din Paris, dl Loewy și Puiseux studiază suprafața Lunii, starea actuală și istoria ei. Lipsit de ori-ce învăliș lichid sau vaporos, satelitul acesta prezintă, la lunete, niște imagini foarte curate.

„Să fie oare adevărat, s'a întrebă dl Loewy, că suprafața lunii este osândită la vecinica imobilitate; că e lipsită de ori-ce atmosferă; că pe dînsa nu se mai produc circulații de apă, nici erupțiuni vulcanice?“

Toate aceste aserțiuni, deși admise în general, nu trebuie să fie primite decât cu rezerve.

Alți astronomi merg și mai departe. „Luna ni-se pare moartă, spun ei, dar' adevărat să fie? Nu vedem nici aer, nici mări, nici nouri, nici variațiuni. Dar' de ce s'ar identifica luna cu pământul, și i-s'ar impune condițiile de vitalitate, cari au presidat în istoria planetei noastre? Poate să fie acolo o lume cu totul alta, care să se deosebească de a noastră, ca și munții de fundul mării. Deși aparențele ne arată că acolo ar fi imperiul morții, observațiile sunt departe de a fi suficiente, spre a ne da asupra acestui punct o convingere definitivă“.

Din când în când, pe globul nostru cade câte un aerolit. Piatra această a străbătut spațiul. De unde vine? Din Lună, poate, căci globul lunar e plin de vulcane enorme. Aceste pietre au fost examinate. Unele prezintă un fel de pământ vegetal planetar, substanțe carbunoase, apă, hidrogen, oxigen și azot, prin urmare materia din care se compune planeta noastră. Așadar, avem dreptate să spunem că mai sunt lumi asemănătoare cu a noastră, și înțelegem foarte bine pe savantul care exclamă: „Când ne gândim că sunt în spațiu, gravitând în același timp cu noi în lumina, căldura și fecunditatea Soarelui, mii de pământuri ca planeta noastră prubeagă, în cari omeniri necunoscută se mișcă, lucrează, cugetă, se bucură, suferă ca noi, și că această bucătică de piatră vine d'acolo, cum să nu fim cuprinși de un fel de amețeală a infinitului?“

Am vorbit de observațiile d-lor Loewy și Puiseux asupra Lunei. Trebuie să cităm și pe acelea cari au fost făcute la observatorul din Lick, care posedă un telescop de o putere extraordinară. După aceste observații, ar trebui să credem că în Lună sunt riuri. Multe își au izvorul în munți. De altă parte s'a observat că unele pete cenușii, aproape negre, apar în unele epoce, spre a dispărea în urmă; câțiva savanți inclină a atribui vegetației aceste schimbări. Într'adevăr, ele nu sunt fenomene accidentale, ci par a acoperi tot solul, așa încât ajung să fie vizibile cu ochiul liber. Petele acestea sunt în general de o culoare cenușie închisă într'un cas. însă, una, examinată cu telescopul observatorului din Lick, a apărut într'o culoare galbenă, cu o nuanță de verde.

Pentru planeta Marte, observațiile au fost mai precise. În 1892, de la observatorul din Peruvia, dl Pickering a văzut munții acestei planete acoperiți cu zăpadă, aproape de polul austral. Zăpada a mai căzut pe munții de ecuator, dar s'a topit imediat. Observatorul a remarcat că enorma cantitate de zăpadă polară, topită, care ar trece aproape neobservată în vastele noastre oceane, trebuie să producă mari inundațiuni pe Marte, și a observat aceste inundațiuni în tot cursul lunii Iulie.

De la observatorul de pe muntele Hamilton, s'a relevat amănunte geografice foarte lămurite, precum guri de fluvii, canale, golfuri mari, porturi, țărâni, lacuri interioare, etc.

Optica viitoare ne va permite oare să apropiăm pe Marte de ochii noștri, așa în cât să vedem manifestațiile vieții omenesci? Ne place să sperăm că așa va fi.

Atunci, vom putea vedea mai bine ceea ce se petrece pe planeta Venus. Despre ea știm că volumul ei abia se deosebește de al Pământului, că e mai apropiată de Soare, că primește de două ori mai multă căldură și lumină ca noi. S'a mai observat că atmosfera lui Venus este mai deasă și mai înaltă de cât a noastră; se mai știe că această planetă are mulți nouri, și că munții ei sunt mai înalți. Aceasta e tot ce se știe. Cercetările astronomice n'au putut merge mai departe.

Câte lumi însă mai sunt de cercetat! Jupiter, Saturn, Mercur, Uranus, Neptun, și-au păstrat până acum secretele lor. Jupiter este de 1280 de ori mai mare ca Pământul. Ce frumoasă cucerire de încercat!

PARTEA ECONOMICĂ.

Institutesle noastre de Credit și Economii.

La noi împrumuturi se încuviințează oamenilor în două feluri, sau pe termen scurt până la 3 luni, sau pe termen lung până la 6 luni.

Când se încuviințează un împrumut sau pe termen scurt sau pe lung trebuie să se bage bine de seamă,

ca el sau să fie înapoiat sau prelungit.

Prelungirea la cambii însă să nu se facă prea de multe ori și prea pe termen lung, cu deosebire la meseriași și negustori, căci termenul scurt e anume d'aia, ca institutul să fie liniștit și să nu se teamă, că-n timpul dela luarea împrumutului și până la scadență (roc, termen) starea materială și poziția socială, cât și însușirile personale ale datorășilor s'ar putea cumva schimba în rău. Averea nestatornică, dintr-o clipă intraltă se poate schimba, și ce ar face un institut, dacă spre pildă după mai o prelungire a cambiului pe 3 luni, datorășul ar fi sărăcit, falimentat sau bancrotat, car' garanții n'ar avea avere? sau și-ar fi vândut-o?

Ar fi în pagubă.

Fiind însă aceste institute fondate pentru plugari, și câștigul lor mai mare fiind din seceriș, lor și trebuie institutele să le dea împrumuturi mai mult pe 6 luni, cu toate că-i tare primejdios.

La meseriași și negustori e alta, căci câștigă și mai ușor, și în vreme mai scurtă și d'aia dela ei se poate cere ca să-și plătească ori prelungească datoriile, în vreme mai scurtă.

Membrii direcțiunii și a comitetului de supraveghiere la unele institute de ale noastre primesc răsplată tare mare sau tantieme mari.

Asta-i rău, și împotriva cruțării, care trebuie să fie totdeauna înaintea ochilor conducătorilor unui institut.

Vor fi și membrii de aceia, cari sunt cu toată riva dar după cum se schimbă ei, se poate întâmpla să vină și de aceia, cari în loc să caute, ca banii institutelor să nu se lapede numai în vânt, vor căuta să dea bani ori cui și ori câți, numai ca să facă afaceri, știind, că cu cât dau mai mulți bani cu atât și postul lor va fi mai gras răsplatit. De astfel de vânători de câștig de pe spinarea bietului plugar, care își dă sudoarea feței sale institutelor, trebuie ori ce institut tare bine să se păzească. Ei pot duce institutul la pierdere și nimicire.

Ședințe se pot ținea în așa vreme, când membrii n'au de lucru, și așa nu-s opriri în munca lor, spre pildă la amiază ori după amiază.

De altfel răsplatirea membrilor, n'are nici un înțeles, căci după cum membrii din direcțiune garantează cu toată averea lor pentru legămintele institutului, ei n'au interes ca să lucre în paguba tot a lor și de aceea și fără de răsplată vor căuta ei să dea împrumuturi cu băgare de seamă.

Nerăsplatirea lor are înțeles și din punct de vedere al cruțării. Institutul va avea mai puține cheltueli, și având mai puține cheltueli se pot și da bani mai lesne (ieftini) la oamnei în împrumut.

A da bani lesne, asta trebuie să fie ținta ori cărui institut a nostru.

Dacă în ziua de azi, în loc să mai împovăram pe truditul plugar, când ni-se poate — și ni-se poate — să ne ndestulim și numai cu mulțămirea, că am făcut o faptă bună, care pentru un bun creștin e o despăgubire

cu mult mai mare, decât o sutică, ce ar căpăta-o pe nedrept, nejerțind nimica, netrudindu-se la nimic.

Acționarii institutelor și așa nu muncesc nimic pentru institut, atât că dau banii, ce se cer pentru acție, d'aia nici nu-i la loc ca ei să se ngrășe din dividendă născută din sudoarea fierbinte a datorășilor unui institut.

Nu-i vorba, creșterea în număr a institutelor noastre, va putea întări cultura la poporul român, dar numai așa și numai atunci, când se va ține neîncetat samă de mărșul lor scop și nu se va pune ochii tot numai pe tragerea dividendei, ci mai mult, ca poporul să capete credit lesne și trainic. Și dacă nu se va căuta aceasta, atunci de bună samă aceste institute numai primejdioase pot fi pentru ființa însăși a poporului român.

Mai bine-i ca procentul dividendei să fie hotărât după procentul banilor dați în împrumut, așa să fie o măsură între procentul banilor împrumutați și cel a dividendei.

Camăta și proviziunea, ce o cerem după banii împrumutați, trebuiesc hotărâte întotdeauna după prețul cu cât cumpără banca banii, fie prin depuneri, fie prin reescont, precum și după viața sigură a institutului, adică după fondul de rezervă.

Cu cât banii cumpărați vor fi mai ieftin și fondul de rezervă mai mare, cu atât și camăta poate fi mai mică, car' proviziunea cu vremea să lipsească de tot.

Unele institute poate ar vrea să aibă un local lăptos în care să lucre. Asta-i rău gând. O casă mai de rând, neîmpodobită scump chiar atât de mare cât o cere afacerile institutului, și mișcarea clienților îi destul de mare.

Institutul trebuie să aibă nencetat în vedere, că dacă ar fi vr'odată iar să-și vîndă casa, să fie cu puțință să-și capete cheltuelile proprii, căci altfel prețul pus în bilanț, adică n'estrasul fondului de rezervă e de o natură iluzorică. Prin zidirea de casă prea împodobită, mai e și răul acela, că prea mare parte din fondul de rezervă se face nemișcătoare, și dacă el nu-i prea mare, trebuie să pună institutul pe gânduri.

Prin urmare e bine, că de câte ori își face un institut o casă, ori își cumpără una, totdeauna să nu fie mai mare decât o cere afacerile.

Traian V. Tîeran.

Expoziția românească de industrie casnică națională în Viena.

În Viena nu demult s'a deschis o modestă expoziție de produse ale industriei casnice-naționale românești, pusă la cale de „Reuniunea femeilor române din Deva” (comitetul Hunedoarei).

Știrea aceasta, care trebuie să umple cu bucurie ori-ce suflet românesc, arată o înaintare însemnată în manifestarea conștiinței noastre naționale.

Laudă și recunoștință i-se cuvine deci reuniunii femeilor române din Deva și mai ales vrednicei presidente dnei Hossu, care conștia de datorința ei, și-a ales locul de activitate în Viena, vechea capitală a Habsburgilor, pentru a arăta deoparte străinilor

destoinicia femeii Române pentru lucrurile casnice românești, car' de altă parte pentru a câștiga și țerancei române și un fol material.

Dintre multele și frumoasele obiecte puse la acea expoziție amintim: 26 covoruri, 11 scoarțe, 28 pisteleci, 39 catrinți, 23 șipci, 33 fețe de perină, 3 ii, 7 cămeși bătești și femeiești, 14 fețe de masă, 18 scurte viete, 6 părechi de perdele, 10 oprege, 2 ciapse, 4 propode de boranjic, 2 stăi, afară de acestea multe materii de pisteleci și mășărită, caite, funde, pânzături, cizme, prostiri, tase de lampă, capete de culme, cămeși de copii, tablete, brăce și cășciori, toate împodobite cu cusături frumoase, înfățișând o icoană credincioasă a pustului admirabil al țerancei române. Icoana țesută în covor înfășosând mama și copilul și lucrată după clișeu, documentele destoinicia țerancei române, care trebuie umple pe toți vizitatorii de admirație. Multe lucruri sunt așa de fine și artistice, încât vienezii cred, că ar fi din fabrică.

Întreaga lume vieneză e plină de interes pentru aceste produse frumoase, care sunt foarte căutate. Reproducem și noi aici unele din frunte din Viena. Entă se exprimă „Deutsche Zeitung” Nr. 9333, 22 I. t. despre expoziția românească:

„În toată tăcerea s'a inaugurat erica Viena pentru timp mai scurt o expoziție care atât în urma cuprinsului ei bogat și în urma lucrurilor vrednice de văzută și rita să atragă asupra sa atențiunea și mai largi cercuri vieneze și în deosebi curile damelor. În cunoscutul stabiliment, broderia al doareii Gisa Kahlig, L. Wocburggasse Nro 18, sunt espuse de ieri începând de reuniunea femeilor române din România (Transilvania) produse ale industriei de țesut române transilvănene. Femeile române deosebi femeile din popor produc lucrurile tot esculente în broderia și în țesut. Și zăbul Românei în tors și țesut e doare verbală: la ori și ce ocupațiune, unde e posibil, chiar și umblând toarce țerance română. Mustrele espuse denotă un sentiment și o pricepere bogată pentru color și față cari sunt de origine veritabilă română. Reuniunea femeilor române a făcut un e încercarea a se face cunoscută și a căuta cercuri mai largi pentru industria lor de țesut. Ceea ce au espus este ceva esemplar și e măsură bogat. În prima linie amintim „Printrințele” espuse, un fel de șorțe de rețea de-a latal vârgate, dintre cari câte două sunt întrefesute și cusute cu fire de aur și aur, mustre de o rară frumșețe. Ștergi și serviete minunate brodate, perdele și etumuri întregi pentru femei sunt espuse număr foarte mare și bogat; la costum a trebuit să admirăm în deosebi splendeții vîltoare și delicatele și cu gust lucrărilor meși. Aceste s'au îndrodus în număr în unele orașe din România și între dar inteligente române din Transilvania ca de vară foarte plăcut și frumos, și se poartă și în Sinaia, în residența de vară a Reginei Carmen Sylva. Lucrările espuse sunt mare parte de vîndut și le recomandăm foarte călduros ca cadouri originale și frumoase de crăciun în atențiunea publică nostru.”

Astfel se exprimă străinii despre lucrurile țerancei noastre. Suntem siguri că aceste laude pe cât de frumoase pe atât binemeritate vor umple cu bucurie pe țerancei ce se interesează de progresul nostru cultural, și nu putem decât să felicităm Reuniunea cât și pe vrednica ei presidente pentru ideea nimerită ce au avut cu arătarea expoziției, aducând totodată și în totul recunoștința țerancei noastre părții Hunedoarei, care prin lucrurile frumoase contribuie la ridicarea numelui român printre lumea străină.

NOUȚĂȚI

Arad, 20 Ian. n. 1898.

Bal de curte. Ieri în 19 c. s'a ținut în sala pompoasă a Burgului din Viena o petrecere intimă de curte, la care afară de Monarch și Curtea Sa au participat corpurile diplomatice și toată aristocrația. Curtea a petrecut la bal timp mai bine de 2 ore.

Micșorarea contribuției. Se știe că în părțile sudice ale Ungariei, foamea și miseria între țărani și-a făcut adevărat salaz chiar dela începutul iernii. În considerarea aceasta guvernul sa hotărât la un fapt human și laudabil. În conferența ministerială ținută luni în 17 c. esmisul ministrului de finanțe a declarat, că spre alinaarea suferințelor populațiunii din comitatele în cari s'a sălășluit miseria între popor, va micșora contribuția cu 5 milioane 125 mii fl.

Vandalismul din Oradea-mare. Cetitorii noștri își vor aduce minte de vandalismul din Oradea-mare și de demonstrațiunile anti-Paveliane în tâmplate înainte cu câți-va ani.

Patrioții și toată pleava din Oradea-mare s'au revoltat contra episcopului Michail Pavel pentru descoperirile ce le făcuse Pituk Béla în pământul seu intitulat „Trădătorii”. Ceața patrioților indignați s'a năpusit asupra bisericii, a curții episcopiești și caselor românești, și au inscenat celea mai scandaloase scene de stradă. Bertsey György, președintele societății industriașilor și Sas Ede fost redactor al fițucei „Nagyvárad” ca conducători ai canaliei și încă o mulțime de culpabili au ajuns în urma aceasta pe banca acușătorilor. Tribunalul din Oradea-mare la pertractarea finală ținută în aceasta cauză a condamnat pe Bertsey și pe Sas ca pe conducători și capi ai canaliei la câte șase luni închisoare, iar pe ceia-lalți acușată la pedepse cu închisoare în măsura variată. Aceasta sentință „prea aspră” a tribunalului a fost schimbată de tablă ast-fel, ca pe șefii canaliei să-i achită delă pedeapsă, iar pe ceia-lalți i-a osândit abea la câteva zile de închisoare. Curia din Budapesta a aprobat sentința tablei.

Corb la corb nu scoate ochii.

Invitare la petrecerea tinerimei române din Arad. Tinerimea Română din Arad și jur, are onoare a Vă invita la Petrecerea de dans, ce o va arangia Sâmbătă în 12 Februarie n. în sala Hotelului „Central” din Arad. Inceputul la 8 oare seara. **Prețul intrării:** de persoană 1 fl., de familie 3 fl. Venitul curat este destinat pentru augmentarea „fondului tinerimei române” spre ajutorarea copiilor săraci. — Suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică. **Damele sunt rugate să se presinte în toaletă de promenadă.** — **Comitetul arangiator:** Liviu Tămășdanu, president; Dr. Lazar Ghebeles, George Adam, v-presidenti; Dr. George Proca, Ioan Faur, secretarii, Cornel Pavlovici, casier; Ioan Rațiu, controlor. George Ardelean, Vasile Arjoca, Sever Barbură, Eugen Belșe, Ioan Buda, Remus Chiecin, Cornel Curtuțiu, George Demeter, Atanasiu Demian, Adrian P. Desian, Emil Doje, Dr. George Dragomir, Ludovic Fazecaș, Emil Fildan, Aurel Grozda, Aurel Iancu, Sabin Ignat, A. Ilie, Trifon Lugosian, Dr. Alexandru Marta, Valeriu Milovan, Petru Minișan, Ioan Moldovan, Ioan Niga, Ioan Orga, Vasile Pap, Eugen Popovici, George Popovici, Liviu Rațiu, Romul Roșiescu, Stefan, Rozvan, Lucian Secoșan, Iosif Serb, Dr. Traian Șincai, George Telescu, Victor Țeran, Augustin Venter, Emil Venter, David Voniga.

Intunecime de soare. În 22 Ian. va fi o intunecime de soare, care va fi totdeodată cea mai însemnată

a intunecimilor din veacul acesta. Luna va ajunge în aparență mai mare decât soarele. Soarele va fi acoperit de lună astfel că întreaga lui periferie va fi ascunsă. — Acest admirabil fenomen cere de noi numai în parte se va putea observa. Intunecimea va începe în 22. Ian. dim. la 8 ore 42 m. și va dura până la 10.50.

Duel. Intre publicistul Dr. Székely Béla și Reichtermotz, oficer în armată, s'au ivit mai zilele trecute neînțelegeri pentru publicarea unui articol îndreptat împotriva purtării oficeresti în armată. De aci duel într'o sală din Budapesta.

Duelanții au stat față în față cu săbiile în mână ca se lupte până ce unul nu va mai putea urma. — Sub durata duelului ambii duelanți au fost răniți.

Mort în decursul jocului de cărți. Sfirșit trist a avut Csermák Samuel care a rămas mort în decursul jocului de cărți. Ședea vesel la masă cu tinăra sa nevastă când aceasta îi bătu o zecică cu un adut.

— Eată și zecica de roșu! zise el, nu vei duce doar' și pe aceea. Dar n'a mai putut vedea dacă nevasta bate ear' cu adut, căci în clipa următoare căzu mort la pământ, lovit de dambă.

Compozițiunile regretatului Ciprian Porumbescu. Familia prea timpuriu decedatului nostru compozitor C. Porumbescu, condusă de o parte de înaltele sentimente ale pietății, de altă parte satisfăcând unei dorințe de mult exprimate, a decis editarea frumoaselor compozițiuni ale neuitatului nostru artist. Până acum au apărut 6 fascicule și anume: I. *Imn de urare*, dedicat I. P. C. Sale d-lui Archimandrit și Vicar general Dr. Vladimir de Repta. II. *Hora Frahoarei* dedicată d-nei Elena Dobrin n. Rădulescu (soția d-lui avocat Dr. George Dobrin din Lugos). III. *Căzut o rază lină*, dedicată d-nei Matilda Poni Cugler. IV. *Fluturas de noapte*, dedicat nepotei sale Aurora Milovan. V. *Frunză verde mărgărită* dedicată d-lui Dr. George Crăiniceanu. VI. *Pe câmpiile Stupei*, dedicată d-nei Hortensia de Costin n. de Popovici. Fasciculele executate în institutul litografic F. M. Seidel din Lipsca se prezintă foarte frumos având în frunte bine succesul portret al compozitorului. Fascicolul costă numai 25 cr. (50 rubli) și se poate procura în librăria Romuald Schally, Cernăuți (piața principală). Colecțiunea se continuă și vom ține în curent publicul nostru cetitor despre fiecare apariție. (Patria)

Nemulțumirea armenilor. Din Constantinopol se vestește că între Armeni se observă nouă ferberi. — Pretensiunile armenilor au fost formulate de cătră patriarhul Ozmanian și într'un memorand înaintea Sultanului, care a și făgăduit patriarcului, că va ține în vedere pretențiile armenilor și în cel mai scurt timp va și răspunde. De oare-ce Sultanul nu a făcut nimic în cauză, patriarhul insistă din nou pe lângă Sultan și încă cu pretenții mult mai mari. Din Rodosto se vestește despre niște tulburări, la cari se susține că se vor alătura și Armenii.

Cursele militare cu velocpedele. Sportul velocpedic a început a lua un mare avânt în armata italiană, unde s'au organizat mai multe curse de oficeri și suboficeri. Printre aceste curse putem cita pe cea executată de câțiva din oficerii regimentului italian 24 de infanterie, cum și pe aceea executată de suboficerii aceluiași regiment. Ambele curse de la Spezzia la Arcolo și înapoi (27 kilometri) au fost făcute pe un timp ploios și pe niște drumuri foarte grele. Invingătorul în cursa de oficeri, a străbătut această distanță în timp de 1 oră și 25

minute, iar învingătorul în cursa, de suboficeri, a străbătut-o în 1 oră și 36 minute. În o altă cursă pe o distanță de 100 kilometri executată de câțiva oficeri din garnizoana de la Cagliari, învingătorul a străbătut această distanță în 5 ore 39 minute sau 18 kilometre pe oră, ceea-ce ne dă o idee cât se poate de mare.

Testimoniile de maturitate falsificate. Autoritățile școlare din Seghedin au dat de urma unor testimoni de maturitate falsificate. Până acuma nu s'au descoperit decât numai două casuri, dar probabil că în urma cercetărilor se va afla că numărul acelor, cari pe astfel de căi clandestine și-au câștigat testimoniile de maturitate nu se va restrânge numai la doi. Dintre cele două casuri descoperite până aci, unul este falsificatorul testimoniilor de maturitate dela gimnasiu, ear' altul dela școalele reale. De oare-ce însă numele persoanelor Draculics Pál și Friedman Sándor pentru cari sunt falsificate actele de asemenea sunt false, se vede, că falsificatorul este un adevărat negustor de testimoni pe cari la ocaziuni binevenite și la persoane identice a căutat a le valida. Poliția de sigur că va descoperi pe învătăatul negustor.

O mamă barbară. În capela din cimiterul cath. din Batania s'a dat zilele aceste de urma unui atentat tâlhăresc. S'a aflat anume că lădiță capelei e spartă și cuprinsul ei ce n'a putut fi mai mult decât 30—40 fl. — furat. Cu faptul era bănuț un copil de 13 ani al unei femei cu numele Mènesi Anna, pe care l'au văzut des învrtindu-se în jurul capelei. Poliția a luat pe copilul naiv la întrebare, iar acesta a răspuns că banii din lădiță nu i'a luat el ci muma-sa; el numai a ajutat mamei sale la spargerea lădiței. Mama copilului, se'nțelege, tăgădueste totul, iar despre copil zice că e hăbăuc și nu știe ce vorbește. — După două zile copilul a repausat. Se crede că cruda mamă și-a otrăvit copilul, ca să scape de mărturisirile lui zdrobitoare.

Preot sinucigaș. Hermann Mihály preot rom-cath. în Szanád s'a sinucis trăgându-și un glonț în cap. Casul a produs mare agitațiune în comună și senzație în cercurile clericale. În urma cercetării s'a constatat că nefericitul preot s'a sinucis numai pentru-că episcopul seu a pornit contra lui cercetare disciplinară pentru unele excese ce le făcuse în oficiu și societate.

Păziți-vă sănătatea! Tuturor celor-ce sufer de boale de piept, de boală de apă, de mistuire neregulată, dureri de stomac, de reumatism, guturai durere de ochi și alte boale lăuntrice, apoi pentru boalele de copii, mentele Kneippiane.

Se pot căpăta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui Dr. Iulius Schopper în Oravița (Krassó-Szörény m.)

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita apotecă!

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe anul 1898 la

„TRIBUNA POPORULUI”
Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:
Pe un an fl. 10.—
Pe 1/2 an „ 5.—
Pe 1/4 an „ 2.50
Pe o lună „ 1.—
Pentru România și străinătate:
Pe un an franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numărul de Dumineca.

Administrația
„TRIBUNA POPORULUI”.

Cursul pieței de săptămână din Arad.

Grăul de frunte	fl. 11.60 până 11.80
„ „ rënd	11.00 „ 11.20
„ de primăvară „	10.— „ 11.—
Secara	8.20 „ 8.40
Orzul	5.60 „ 5.80
Ovėsul	5.80 „ 6.—
Cucuruzul	4.80 „ 5.—
„ nou	4.10 „ 4.20

Prețul făinei:

Făină albă	Nr. 00	fl. 21.10
„ „	0	20.50
„ „	1	20.20
„ „	2	19.90
„ „	3	19.60
Făină pentru pâne „	4	19.30
„ „	5	18.90
„ „	6	18.60
„ „	7	17.30
„ „	8	73.53
„ „	„	12.80
Terțe	„	4.50

Tergul de rimători din Budapesta

dela 21 Ian. n. 1898.

Rimătorii din Ungaria se vënd: părechia, greutate dela 250—280 chlgr., cu 50—51 cr. per chlgr.; de greutate dela 300—380 chlgr. 50—51 per chlgr.

Rimători de Sërbia, se vënd: părechia greutate dela 240—260 chlgr. în sus, cu 48—49 cr.

Piața din B.-Pesta.

Prețul grânelor.

Grău de toamnă fl. 12.80—13.30; grău de primăvară fl. 11.80—12.20; cucuruz (porumb) fl. 5.20—5.25; ovės fl. 6.30—6.65; sēcără fl. 8.65—8.70.

Oarele de consultațiune ale domnului doctor Bordia sunt: 9—11 a. m. și 2—4 p. m. în Timișoara (fabric) strada Andrassy Nr. 18.

Posta redacțiunii.

Primul nostru redactor, dl Russu Șirianu, lipsind d'o lună din oraș, cere iertare celor cari adresându-i-se cu scrisori, nu le-a putut răspunde.

Mulțumește, d'asemeni, pe aceasta cale tuturor celor cari l'au felicitat cu prilejul sêrbătorilor.

D. I. Bl. Br. v. Da. Causele le vei afla curënd.

ULTIME ȘTIRI

Procesul Boitscheff.

Filipopolis, 21 Ian.

Tribunalul a început azi pertractarea procesului Decico Boitscheff, omoritorul Anei Simon.

Boitscheff s'a prezentat înaintea jurilor îmbrăcat ca de paradă și s'a purtat cu mult sânge rece.

Apărătorii au cerut ascultarea mai multor martori noi dela Curtea Domnitorului.

Tribunalul însă n'a dat loc acestei cereri.

Berlin, 21 Ian.

Presă întreagă comentează cu mult interes faptul că Rusia și-a sporit trupele la hotarele dinspre Germania și Austria. Astfel la Vilna și Kiev a înființat câte un nou corp de armată.

Editor: Aurel Popovici-Bardanu.
Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianu.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții.

Primește depuneri spre fructificare sub următoarele condițiuni:

1. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 30 zile cu 5%.
2. Depuneri făcute de particulari cu anunț de 3 (trei) luni cu 5 1/2%.
3. Depuneri făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Permițând starea cassei, depunerile se respătesc îndată și fără anunțare.

Contribuția erarială pentru sume depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri, la cerere se trimite ori și-cui gratuit.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face prin poștă și se rezolvă cu întoarcerea ei.

DIRECȚIUNEA

„Cassei de păstrare în Mercurea“

1-10 SOCIETATE PE ACȚII 121

Credit personal pe amortisație

Exoperez:

IMPRUMUTURI IEFTINE PE AMORTISARE

de mai mulți ani și fără cheltueli prealabile, funcționarilor publ. și oficerilor cu leafă minimală de 900 fl.

(95) — 19

ori

cu rentă viageră de cel puțin 500 fl.

mai departe

Imprumuturi amortisaționale pe moșii și case la oraș

cu 4% 4 1/2 și 5%

precum și amortisație corespunzătoare.

Convertesc imprumuturi cu camete mai mari.

La dorință anticipez spesele de intabulare.

Szücs F. Vilmos

Institut de împrumut pe imobile și moșii

ARAD, Fânt. Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchényi.

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

Arad—Budapesta.			Arad—Claba—Oradea-mare.			Seghedin—Arad			Ternova-Cheriu						
d. m.	a. m.	seara	dim.	a. m.	seara	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.				
Arad, pleacă	4.21	11.30	9.35	Arad, pleacă	5.10	11.20	9.35	Seghedin, pleacă	2.19	6.10	8.08	6.15	4.50	9.02	
Sofronya	—	11.36	9.53	Sofronya	5.25	11.34	9.53	Makó	3.32	7.34	5. —	Selens	6.28	5.12	9.17
Curtici	—	11.49	10.07	Curtici	5.39	11.49	10.07	Apátfalva	3.52	7.57	5.24	Páncota	6.37	5.21	9.28
Lökösháza	—	12.05	10.25	Lökösháza	5.56	12.05	10.25	Csanád-ung.	4.01	8.04	5.32	Musca-Máderat	6.44	5.28	9.33
Chitighaz	5.04	12.23	10.54	Chitighaz	6.13	12.23	10.54	Nádlac	4.18	8.18	5.50	Siria	6.52	5.36	9.40
Claba	5.26	1.19	11.39	Claba, sosește	6.40	12.54	11.39	Csanád-Palota	4.36	8.32	6.09	Chirechlu	7.06	5.50	9.57
Szolnok	7.32	4.14	2.49	Claba, pleacă	7. —	2.33	4.50 dim.	Mezőhegyes	5.15	8.57	6.36	Uj-Szt-Anna	7.21	6.03	10.13
Budapesta, sosește	9.40 seara.	7.20 seara.	6.10 dim.	Ghula	7.27	3.05	5.26	Batanta	5.44	9.29	7.34	Zimand-Ujfalv	7.39	6.21	10.30
Budapesta—Arad.			Oradea-mare—Claba—Arad.			Arad—Brad.			St.-Ana—Chitighaz.						
dim.	dim.	seara	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	d. m.	seara	dim.				
Budapesta, pleacă	6.45	8.05	10. —	Oradea-mare pleacă	10.20	4.25	7.80	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	St.-Ana, pleacă	8.25	6.30	8. —
Szolnok	8.54	11.07	1.30	Leș	10.48	4.56	8.06	Otvones	6.44	5.39	12.13	Șimand	8.53	7.02	8.28
Claba	10.49	3.28	4.32	Cefa	11.03	5.12	8.29	Zimand-Ujfalv	6.51	5.56	12.21	Chitighaz-Erdelj	4.30	7.43	9.09
Chitighaz	11.07	3.54	5.08	Cefa	11.26	5.37	9.08	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Socodor	4.43	8. —	9.18
Lökösháza	—	3.12	5.21	Nagy-Szalonta	11.57	6.09	9.51	Chirechlu	7.23	6.07	13.56	Sicluș	—	8.15	9.29
Curtici	—	3.28	5.38	Ghula	12.21	6.34	10.21	Siria (Világos)	7.39	6.23	1.15	Otlaca	—	8.29	9.43
Sofronya	—	3.40	5.50	Claba, pleacă	12.42	6.56	10.50	Musca Măderat	7.46	6.30	1.23	Klek	5.20	8.45	9.58
Arad, sosește	11.51	3.55 d. a.	6.05 dim.	Chitighaz	2.23	7.09	4.32 dim.	Páncota	7.54	6.39	1.36	Chitighaz, sosește	5.35	9. —	10.12
Arad—Teluș.			Arad—Timișoara.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.						
d. m.	d. m.	dim.	dim.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	d. m.				
Arad, pleacă	12.11	4.30	6.30	Arad pleacă	6.20	11.25	5. —	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	Chitighaz, pleacă	5.13	3.10	9.41
Glogovaș	—	4.42	6.41	Aradul-nou	6.31	11.38	5.21	Otvones	6.44	5.39	12.13	Eluk	5.25	3.31	10.04
Gyorok	—	5.08	7.01	Németságh	6.40	11.56	5.47	Zimand-Ujfalv	6.51	5.56	12.21	Otlaca	5.35	3.44	—
Pauliș	—	5.14	7.12	Vinga	7.08	12.15	6.14	Boroș-Ineu	7.15	5.59	12.48	Șicluș	5.45	3.58	—
Radna-Lipova	12.50	5.25	7.29	Orcfalva	7.20	12.27	6.34	Chirechlu	7.23	6.07	13.56	Socodor	5.56	4.14	10.47
Conop	—	5.57	7.51	Mercfalva	7.31	12.38	6.52	Siria	7.39	6.23	1.15	Chitighaz-Erdelj	6.17	4.44	11.15
Bérsava	—	6.13	8.07	St.-Andrei	7.41	12.51	7.12	Musca Măderat	7.46	6.30	1.23	Șimand	6.38	5.15	11.42
Totvărădia	—	6.39	8.29	Timișoara sosește	8.55 d. m.	9.10 seara.	6.05	Páncota	7.54	6.39	1.36	St.-Anna, sosește	7. —	5.45	12.08
Soborșin	—	6.58	8.47	Arad—Seghedin.			Brad—Arad.			Moneasa—Boroș-Sebeș.					
Zam	2.05	7.27	9.16	dim.	a. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	a. m.				
Gurasada	—	7.53	9.42	Arad pleacă	6.20	11.25	5. —	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	Boroș-Sebeș-Buteni, pleacă	—	9.45	—
Ila	2.28	8.08	9.58	Aradul-nou	6.31	11.38	5.21	Almaș-Cil	10. —	8.45	4.12	Selăgeni-Prăzești	—	10. —	—
Branloca	—	8.26	10.16	Németságh	6.40	11.56	5.47	Bontesti	10.10	8.55	4.23	Bohani	—	10.18	—
Deva	2.54	8.52	10.42	Vinga	7.08	12.15	6.14	Gurahont-Iosășel	10.23	9.08	4.38	Dezna	—	10.35	—
Simeria (Piski)	3.12	9.06	11.11	Orcfalva	7.20	12.27	6.34	Gura-vâi	10.33	9.18	4.52	Ravna	—	10.50	—
Orăștia	3.31	9.52	11.36	Mercfalva	7.31	12.38	6.52	Aclușa	10.39	9.24	4.58	Moneasa	—	11. —	—
Șibot	—	10.18	11.57	St.-Andrei	7.41	12.51	7.12	Talacu	10.49	9.34	5.11	Băile Moneasa	—	11.40	—
Vințul-de-jos	4. —	10.40	12.19	Timișoara sosește	8.08	1.10	7.39	Hălmașiu-Cluciu	10.58	9.43	5.24	Menyháza, sosește	—	11.41	—
Alba-Iulia	4.26	11.01	12.32	Timișoara—Arad.			Brad—Arad.			Moneasa—Boroș-Sebeș.					
Arad, sosește	—	11.30	1.05	dim.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	a. m.				
Teluș—Arad.			Arad—Seghedin.			Brad—Arad.			Moneasa—Boroș-Sebeș.						
a. m.	dim.	d. m.	dim.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	a. m.				
Teluș, pleacă	—	3.43	2. —	Arad, pleacă	4.45	8.55	4.10	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	Menyháza, pleacă	—	1.50	—
Alba-Iulia	11.13	4.17	2.33	Peolca	5.29	9.30	5.07	Băile-de-Criș	9.39	1.23	4.32	Băile-Moneasa	—	1.58	—
Vințul-de-jos	11.40	4.34	2.49	Băntania	5.59	9.58	5.47	Hălmașiu	3.16	2. —	5.14	Moneasa	—	2.05	—
Șibot	—	4.55	3.10	Mezőhegyes	7. —	10.32	6.50	Hălmașiu-Cluciu	3.31	2.15	5.33	Ravna	—	2.15	—
Orăștia	12.12	5.19	3.31	Csanád-Palota	7.21	10.51	7.13	Talacu	3.39	2.33	5.45	Dezna	—	2.35	—
Simeria (Piski)	1.02	6.05	4.10	Nádlac	7.36	11.05	7.32	Aclușa	3.50	2.34	5.59	Bohani	—	2.47	—
Deva	1.14	6.30	4.25	Cianadul-ung.	7.50	11.17	7.47	Gura-vâi	3.55	2.39	6.04	Selăgeni-Prăzești	—	3.05	—
Branloca	—	6.43	4.49	Apátfalva	7.58	11.25	7.58	Bontesti	4.12	2.56	6.30	Boroș-Sebeș-Buteni	—	3.20	—
Ila	1.40	7.06	5.13	Makó	8.21	11.47	8.40	Gurahont-Iosășel	4.18	3.03	6.37	Boroș-Ineu—Cermelu.	—	—	—
Gurasada	—	7.16	5.23	Seghedin sosește	9.27	12.51	10.01 seara	Almaș-Cil	4.29	3.13	6.49	Boroș-Ineu	—	—	—
Zam	2.05	7.41	5.50	Arad—Timișoara.			Brad—Arad.			Moneasa—Boroș-Sebeș.					
Soborșin	2.31	8.15	6.25	dim.	a. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	dim.	a. m.				
Totvărădia	—	8.31	6.41	Arad pleacă	6.20	11.25	5. —	Arad pleacă	6.25	5.10	11.52	Băile-Moneasa	—	2.58	—
Bérsava	—	8.57	7.05	Aradul-nou	6.31	11.38	5.21	Băile-de-Criș	9.39	1.23	4.32	Moneasa	—	2.85	—
Conop	—	9.15	7.22	Németságh	6.40	11.56	5.47	Hălmașiu	3.16	2. —	5.14	Ravna	—	3.15	—
Radna-Lipova	3.27	9.45	7.54	Vinga	7.08	12.15	6.14	Hălmașiu-Cluciu	3.31	2.15	5.33	Dezna	—	3.35	—
Pauliș	—	10. —	8.10	Orcfalva	7.20	12.27	6.34	Talacu	3.39	2.33	5.45	Bohani	—	3.47	—
Gyorod	—	10.14	8.22	Mercfalva	7.31	12.38	6.52	Aclușa	3.50	2.34	5.59	Selăgeni-Prăzești	—	3.95	—
Glogovaș	—	10.38	8.43	St.-Andrei	7.41	12.51	7.12	Gura-vâi	3.55	2.39	6.04	Boroș-Sebeș-Buteni	—	4.30	—
Arad, sosește	4.06	10.50	8.55 seara	Timișoara sosește	8.08	1.10	7.39	Bontesti	4.18	3.03	6.37	Boroș-Ineu—Cermelu.	—	—	—